Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto
Alko Oy:n kirjallinen asiantuntijalausunto

HE 106/2024 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI ALKOHOLI- JA ALKOHOLIJUOMAVEROSTA ANNETUN LAIN LIITTEEN MUUTTAMISESTA

Alko Oy kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallisen asiantuntijalausunnon ja esittää lausuntonaan hallituksen esityksestä alkoholijuomaveron korottamisesta seuraavaa:

Alko esittää, että veron korotus tulisi kohdistaa kaikkiin yli 2,8 prosenttisiin etyylialkoholipitoisiin alkoholijuomiin. Tällöin valtion verotulojen kertymä olisi suurempi ja veron korotustaso voisi olla ehdotettua pienempi.

- Kesäkuussa toteutetun käymisteitse valmistettujen enintään 8 prosenttisten alkoholijuomien lakimuutosta perusteltiin haavoittuvien ryhmien, erityisesti nuorten tyttöjen suojaamisella alkoholijuomasekoitusten käytön haittavaikutuksilta. THL:n kyselytutkimuksen perusteella sekä nuoret tytöt että nuoret pojat suosivat aiempaa enemmän juomasekoituksia ja esimerkiksi oluen kulutus laskee molemmilla ryhmillä.[1] Nyt nämä tuotteet ovat jäämässä veronkorotuksen ulkopuolelle. Tutkimusten mukaan suomalaiset pitävät lasten ja nuorten suojaamista ensisijaisena asiana alkoholipoliittisessa päätöksenteossa.[2]
- Jos veronkorotus toteutettaisiin kaikissa etyylialkoholipitoisissa juomissa, niin myös nuorten suosimien juomasekoitusten hinta nousisi. Alkoholin saatavuus ja verotuksen kautta ohjattava alkoholin hinnoittelu ovat tutkimusten mukaan vaikuttavimmat alkoholihaittoja vähentävät yhteiskunnalliset keinot.[3]
- Vuoden 2024 alussa välituotteiden veroa korotettiin keskimäärin 12,7 prosenttia ja etyylialkoholijuomaryhmän veroa noin 8,8 prosenttia, vastaavasti oluen verotusta alennettiin 4,9 prosentilla. Väkevien alkoholiverotus on jo tällä hetkellä Suomessa EU-maiden kireintä. Esimerkiksi 30 euron hintaisessa väkevässä juomassa (40 til-%) on 15,34 euroa alkoholijuomaveroa sekä 5,81 euroa arvonlisäveroa. Alkoholin matkustajatuonti Virosta ja Ruotsista on pandemian jälkeen lähtenyt vahvaan kasvuun. Esimerkiksi Ruotsin Haaparannan myymälän asiakkaista selvä enemmistö tällä hetkellä on suomalaisia.
- Esityksen korotus kohdistetaan väkevien juomien lisäksi välituotteisiin (15–20 prosenttiset). Välituotteiden myynti on tällä hetkellä pientä, ja siten näistä tuotteista saatava alkoholiverokertymä on alhainen.
- Vuoden alun veronkorotusten ja kesäkuussa voimaan tulleen alkoholilain muutoksen seurauksena väkevien juomien tammi-syyskuu 2024 litramyynti laski 8,6 prosenttia ja välituotteiden myynti 17,3 prosenttia edelliseen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna
- Syyskuussa 2024 toteutetun arvonlisäveron ja ehdotetun väkevien ja välituotteiden alkoholiveron korotuksen seurauksena matkustajatuonti tulee kasvamaan, ja väkevien juomien ja välituotteiden kotimainen myynti puolestaan laskemaan edelleen. Valtion verokertymä tulee todennäköisesti jäämään alhaisemmaksi kuin mitä ehdotuksessa on

[1] Nuorten päihteiden käyttö ja rahapelaaminen – ESPAD 2024 : Suomalaisnuorten alkoholinkäyttö vähenee edelleen, vapen ja nikotiinipussien käyttö on yleistä
[2] E2 tutkimus (2024) Selvitys suomalaisten alkoholia ja alkoholipolitiikkaa koskevista näkemyksistä
[3] Alcohol: No Ordinary Commodity - Yhteenveto kolmannesta laitoksesta

todettu.

Esitetty väkevien ja välituotteiden alkoholijuomien veronkorotus kohdistuisi vain anniskelumyyntiin ja Alkon myyntiin, mutta ei muun päivittäistavarakaupan myyntiin.

- Aiemmin tuoteryhmän alkoholiveroa on korotettu niihin juomaryhmiin, joissa saatavuutta on lisätty laajentamalla alkoholin myynnin jakelua. Päivittäistavarakaupalla on Alkoon verrattuna 12-kertainen myymäläverkosto ja 20 prosenttia laajemmat myyntiajat. Suomessa myytiin vuonna 2023 tislattuja yli 2,8 prosenttisia alkoholijuomia 81,6 miljoonaa litraa, josta 59,6 milj. litraa oli mietoja enintään 15 prosenttisia juomasekoituksia (suurin osa alle 10 prosenttisia).
- THL:n mukaan alkoholinkäyttöön liittyvissä haitoissa ylivoimaisesti tärkein vaikuttava tekijä on juodun etanolin eli puhtaan alkoholin määrä juomalajista riippumatta.[4]
- Korottamalla alkoholiveroa jo kireästi verotetuissa yli 10 prosenttisissa väkevissä juomissa ja 15–20 prosenttisissa välituotteissa lainsäädännöllä osaltaan ohjataan, mitä juomalajia ja valmistustapaa pidetään haitallisimpana.
- Merkittävä määrä Suomessa kulutetusta alkoholista nautitaan kotona ja esitys kannustaa entisestään alkoholin nauttimisen siirtymistä pois ravintoloista kotiin.

Esityksessä ehdotetaan muodostettavaksi etyylialkoholipitoisten alkoholijuomien verotukseen uusi yli 10 tilavuusprosenttisten juomien verotusluokka.

- Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus haluaa muun muassa keventää säätelyä ja lisätä reilua kilpailua. Ehdotuksen mukainen uusi verokanta kuitenkin lisää alkoholin valmistajien, tavarantoimittajien ja Alkon hallinnollista taakkaa.
- Etyylialkoholijuomaveron eriyttäminen tarkoittaisi, että samasta alkuperäistuotteesta tehtyä alle 10 prosenttisia juomasekoituksia verotettaisiin kevyemmin, vaikka pohjatuotteena on sama yli 10 prosenttinen etyylialkoholipitoinen tuote.

Oluen verotuksen palauttaminen vuoden 2023 tasolle toisi valtiolle noin 25 miljoonan euron vuosittaiset verotuotot.

- Suomessa myytiin vuonna 2023 olutta 349 miljoonaa litraa, joka edustaa lähes 70 prosenttia myydyistä alkoholilitroista. Olut on suomalaisten eniten ostama juomalaji ja 46 prosenttia absoluuttialkoholilitroista on olutta. Väkevät edustavat 21 prosenttia ja viinit 20 prosenttia. [5] [6]
- Suomalaisten enemmistö on huolissaan terveydenhuollon tilanteesta, eivät halua lisää alkoholinkäytöstä koituvia kustannuksia eivätkä toivo poliitikoilta alkoholinkulutusta lisääviä päätöksiä.[7]

Alkon hinnoittelu poikkeaa muun vähittäiskaupan hinnoittelusta. Monopolijärjestelmän piirissä olevien tuotteiden hinnoittelukertoimet ovat kiinteitä ja tavarantoimittajat määrittävät tuotteidensa lopullisen myyntihinnan. Alkon hinnoittelu on läpinäkyvää ja tuotteiden keskimääräinen myyntikate on 17 prosenttia. Vastuullinen toimintamalli on tasapuolinen kaikille toimittajille niiden koosta riippumatta.

[4] https://thl.fi/aiheet/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/alkoholi/usein-kysytyt-kysymykset/terveys
[5] https://valvira.fi/alkoholi/tilastot
[6] THL TILASTORAPORTTI 39/2024: Alkoholijuomien kulutus 2023
[7] E2 tutkimus (2024) Selvitys suomalaisten alkoholia ja alkoholipolitiikkaa koskevista näkemyksistä

Kunnioittavasti,

Helsingissä 17. päivänä lokakuuta 2024

Alko Oy

Leena Laitinen
toimitusjohtaja

Anton Westermarck
talousjohtaja